

խօսութիւն մ'ալ ընկերացնելով: Այսու իւր աշխատութիւնը կը ներկայանայ ամէն գիտականի ձեռքը կնիկ մը, որուն շնորհի կարելի է հայ-բարդիական բազմաբարդ գրականութեան մէջ դերն մնալ շնորհել:

Յատուկ բաժնով մը նկատի առնուած է նաեւ հայ գրականութիւնը (էջ 508—515), ուր գլխաւորաբար յիշուած են Ազաթանգեղոս, Բիւզանդ, Կորիւն, Եղիշի, Ղ. Փարսեցի, Եղիշէ, Մ. Խարենացի, Յամարապատմած եւն: Դժբախտաբար Հեղինակն հայերէնազեալ չըլլալուն՝ չէ կրցած գգուել այս շրջանի վրայ լոյս տեսած հայերէն քննութիւններէ: Յրեմացոյ գործոյն, ուր պատշաճ էր, յիշած է նաեւ Ս. Հարց գրութեան մը հայ նմանոյ թարգմանութիւնը, որոնք հրատարակուած են կամ քննութեան առարկայ եղած:

Նկատի ունենալով գործոյն մեծ կարեւորութիւնը, պիտի բաժնայինք, որ հայ բանասէրը չմիայն իրենց գայի իրենց ուշադրութեան, երբ նմանութեան նիւթն ինչ շրջանէն ըլլայ: Առանց այս ուղեցոյցի գծուած կարելի է ուղիղ քայլ առնուլ քննական այս աշխարհին մէջ:

Հ. Ն. ԱՅԻՆԸՆՈՒ

DR. ANTON BAUMSTARK. — Festbrevier und Kirchenjahr der syrischen Jakobiten. — Eine liturgiegeschichtliche Vorarbeit auf Grund hiesiger Studien in Jerusalem und Damaskus, der syrischen Hsskataloge von Berlin, Cambridge, London, Paris und Rom und des unierten Mossuler Festbrevierdruckes [= Studien zur Geschichte und Kultur des Altertums, III. Band, 3.—5. Heft]. Paderborn, Druck und Verlag von Ferdinand Schöningh. 1910. S. 308.

Յօ, գ. րէն՝ Մ. 8.—

Դիւս. Բաումշտարկի նոր ուսումնասիրութիւնը՝ Առիթ Գալիլէական ժամանակէն — Տոմարացի ուսումնասիրութիւն մըն է մասամբ նաեւ հայ ժամագրքին եւ հայ Տոմարացի սկզբնաղբերակն: Դասած է արդէն երկու եկեղեցեաց սերտ յարաբերութեանց պատմութիւնը Ե. Տէր-Մինասեանի գեղեցիկ գրութեան:

Հեղինակն իւր քննութիւնը կատարած է բազմութիւն (իր 250) ձեռագիրներու վրայէն որոնք կը գտնուին Երուսաղէմ, Գամախոսի եւ Երուսաղէմի գլխաւոր Կաթողիկոսանիւններու մէջ, — Դժբախտաբար հայերէն լեզուի անծանօթ ըլլալուն՝ չէ կրցած հայ աղբիւրներէն ալ օգտուիլ, բայց ունեցած է աչաց առիւն նիւթի վերաբերեալ եւրոպական լեզուներով ծանօթ գրութեան (Տէր-Միգայելեանի են), որով համեմատութեանց համար նաեւ հայ ժամագրքը նկատի առնուած է ուր պէտք էր:

Գրութեանը կը բացուի ներածութեամբ մը (էջ 1—24), ուր յերեւան կը հանուի «Յակոբի-

կեան եկեղեցեւոյ պատմական գիրքը շատ անձուկ տողերու մէջ սեղմուլով անթիւ օգտակար ծանօթութիւններ մեր գրադի եկեղեցեւոյ մասին: Այնուհետեւ կ'առնու սկիզբ ժամագրքին (25—158) եւ Տոմարացիին (159—288) քննութիւնը:

Ըստ հեղինակին՝ նաեւ Ատարց ժամագրքը նախնաբար կը կազմուէր Ս. Գրքի հատուածներէն, գլխաւորաբար սաղմոսներէն: Դ — Ե գրուի մէջ կը սկսին յորինուիլ Madraše, Sorjada, Qali եւ Enjane կոչուած երգերը, որոնք մեր ժամականներու, քարոյներու եւ մեղեդիներու հը համապատասխանեն: Աոնք իսկիւրան առանձին հատաքածոյ կը կազմեն, բայց տպա թ — Ժ գրաբերուն ընկերացուեցան ժամագրքին:

Յակոբիկեան եկեղեցին որչափ ալ հետեւ շնանցած է մնալ Բիւզանդական ապկեցութենէն, այսու հանդերձ բոլորովին զերծ ալ չէ մնացած: Այս ապկեցութիւնը սակայն չէ ընդունած ուղղակի Բիւզանդիոնէն, այլ, ինչպէս լուսնաւոր է Հեղինակը, — ուղղակի երուսաղէմեան ճամբով: Առ այս բաւական է, կ'ըսէ, Հայոց օրինակը, որոնք, ինչպէս գիտենք, թէ իրենց Լիւիւրջա—նք եւ թէ եկեղ. կարգերը Ե գրուի Բ. կէսին կը կատարեն համաձայն երուսաղէմացոյ:

Աորի Յակոբիկեանց եւ Հայոց ժամագրքի եւ Տոմարացիին մէջ շատ նոյնութիւններ ցոյց տուած է հեղինակը. այս տեղ յանունն յիշատակել զատիկ աւելորդ է. բայց ուշադրութեան արժանի են, մանաւանդ երբ ինչոյն հայ ժամագրքի եւ Տոմարացի ուսումնասիրութեան վրայ ըլլայ: Այս գլխին Դիւս. Բաումշտարկի աշխատութիւնը նոյն իսկ ուղեցոյց պէտք է նկատուի հայ բանասէրին ձեռքը. թէ ուսումնասիրուած այս ճանապարհին վրայ:

Հ. Ն. Ա.

ՄԱՅԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՅՈՒՆԱՆ ԵՐԱԳՐԱԿԱՆ—ՀՅՈՒՆԱՆ ՀՐԸ—ՏԱՐԱԳՐԱԹԵՆՆ 1896—1910

(Շ—բնականութիւն)

*407. Bréhier Louis. — Les caractères généraux et la portée de la réforme iconoclaste: Rev. des cours et conf. 9 (1901, Nr. 15, p. 688—698.

*408. — — La cour impériale de Constantinople à l'époque de la querelle des images: *Աղբ* 9 (1901), p. 688—698.

*409. — — Histoire Byzantine: Rev. hist. 99 (1908), p. 375—393.

*410. — — Orient ou Byzance: Rev. archéol. 10 (1907), p. 396—412.

*411. — — Publications relatives à l'empire byzantin: Rev. hist. 87 (1905), p. 341—68.

*412. — — La querelle des images (VIII—IXe siècles). Paris, Blond et Cie, 1904. 8°, p. 64.

[Հայկ. Byz. Zeit. 13 (1904), p. 593—4 (Ludwig Kisters). — Bull. crit. 25 (1904), Nr. 21, p. 408—410 (A. V.). — Rev. crit. 58 (1904), Nr. 45, p. 359 (Paul Lejay). — Zeit. f. wissenschaftl. Theol. 48 (1905), p. 124—9 (Johannes Dräkeke). — Echoes d'Or. 8 (1905), p. 60 (J. Pargoire). — Rev. d'hist. et de lit. rel. 10 (1905), p. 817 (Paul Lejay). — Viz. Vrem. 12 (1908), p. 288—291 (D. Ajaloun).

*413. Brendel Rich. — Die orientalische Frage im Altertum und im Mittelalter (nebst einem Anblick auf ihre Entwicklung in der Neuzeit): Progr. Leipzig, Fock, 1902, 4, p. 28. Mk. 1.—.

414. Bresciano Adele Rovito. — La contessa Vittoria Aganoor Pompili: La doma! (1905), Torino, 5 Novb., Nr. 21, p. 17—19.

415. Breviarium Armenium sive dispositio communium Armeniacae Ecclesiae precum a Sanctis Saaco Patriarcha, Mesrobio Doctore, Kiudio atque a Johanne Mantagunensi habita nunc primum in Latina lingua translatus. Venetiis in insula S. Lazzari 1908. 80 p. 306. [Translator P. Giov. Aucher.]

[Հայկ. «ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ» 1909, Հ. 128 (Հ. Ն. Ս.):]

*416. Briccarelli Carlo. — Roma e Bisanzio nella storia dell' Architettura cristiana: La Civiltà cattolica, serie XVIII, vol. 4 (1901), p. 146—162.

417. Brice James. — Die armenische Frage in den letzten 20 Jahren: Der christl. Orient 1897, p. 481—505, 529—555.

*418. Brockelmann C. — Ein assyrisches Lehnwort im Armenischen: ZA. 13 (1899), p. 327 f. [Հայկ. հմմտք — assyr. kimathu (qawqan):]

419. — — Ein syrischer Text in armenischer Umschrift. ZDMG. Bd. LVI (1902), p. 616—618.

*420. — — Ein Tiropfer in der georgischen Kirche: Arch. f. Religionswiss. 8 (1905), p. 644—6.

421. Brookes Ferdinand. — Quer durch Kleinasien. Bilder von einer Winterreise durch das armenische Notstandsgebiet. Mit Vorwort des Herrn Generalsuperintendent Oberkonsistorialrat D. Braun in Berlin. Mit 138 Abbildungen, Gütersloh, C. Bertelsmann, 1900. XI, p. 183. Mk. 4.—.

*422. — — The Arabs in Asia Minor (641—750), from arabic sources: Journ. of Hellen. studies 18 (1898), p. 162—208. 21 (1901), p. 67—77.

*423. — — Byzantines and Arabs in the time of the early Abbasids: The engl. hist. Rev. 15 (1900), p. 728—747, 16 (1901), p. 84—92.

[Հայկ. յոյն, արաբի եւ հայկական աղբյուրաց հարկերը ուսումնասիրութիւն 750—813 արաբիներու համար:]

*424. — — The campaign of 716—18 from Arabic sources: Journ. of Hellen. stud. 19 (1899), p. 19—38.

425. Brooks E. W. — The locality of Sebastopolis: Byz. Zeit. 18 (1908), p. 154—6.

426. Brown. — Die Syrier in Persien und der Osttürkei: Der christl. Orient 1897, p. 18—26, 73—78, 145—154, 312—16, 396—407, 451—455, 505—509

427. Browne Gordon J. — Outbreak in the Caucasus. Tartars and Armenians: Contemporary Review 1906, January & Armenia (Bost.) 2 (1906), Nr. 5, p. 24—32.

*428. Bruce William N. — Sir Henry Layard: autobiography and letters from his childhood until his appointment as H. M. Ambassador at Madrid. 2 Vols. N. Y. Scribner's 1903. p. 353, 305, 78.

[Հայկ. N. Y. Times Sat. Rev. 1903, p. 350, 368 Nation (N. Y.) 77 (1903), p. 59 f. — Ath. 1903, I, p. 555 f.]

*429. Brugmann K. — Die Anomalien in der Flexion von griech. γονή, armen. kin und altnord. kona: JF. 22 (1907), p. 171—93.

*430. — — und Berthold Delbrück. — Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen. Kurzgefasste Darstellung der Geschichte des Altindischen, Altiranischen (Avestischen und Altpersischen), Altarmenischen, Altgriechischen, Lateinischen, Oskisch-Umbrischen, Altirischen, Gotischen, Althochdeutschen, Litauischen und Altkirchenslavischen. II. Bd.: Vergleichende Laut-, Stammbildungs- und Flexionslehre nebst Lehre vom Gebrauch der Wortformen der indogermanischen Sprachen. 2. Bearbeitg. II. Bd.: Lehre von den Wortformen und ihrem Gebrauch. I. Teil: Allgemeines, Zusammensetzung (Komposita), Nominalstämme. Strassburg, Trübner. 1906. XV, p. 688. Mk. 17-50.

[Հայկ. N. philol. Rdsch. 1906, p. 492—5 (Fr. Stolz). — Rev. cr. 1906, II, p. 261—6 (V. Henry). — JF. Anz. 22 (1907) p. 6—10 (Brugmann). — LZ. 1907, p. 167—9 (W. Streitberg). — R. philol. Ws. 27 (1907), p. 1171—3. (H. Pedersen). — BSLP. 15 (1907), p. 28—30 (J. Vendryes). — Wiss. f. klass. Phil. 25, p. 57—67 (Bartholomae),

*431. Brunnhofer H. v. — [Bericht über einen Vortr. — über die Herkunft des Sanskrit-Arier aus Armenien u. Medien]: Beil. Allg. Ztg. 129 (1899), p. 7 f.]

*432. — — Die Herkunft der 'Sanskrit-Arier aus Armenien und Medien: Z. f. Ethnol. 31 (1899), p. 478—483.

433. Bruno de Paris P. — Création et débuts d'un Séminaire oriental. Paris—Conv. 1907, p. 85.

434. Bryan William Jennings. — The Government of the Sultan: Armenia (Bost.) 2 (1906), Nr. 12, p. 19—28.

435. Bryce James. — In Armenia's Behalf: Armenia (Bost.) 1 (1904), Nr. 2, p. 53—57.

436. — — The future of Asiatic Turkey: Մեղ 3 (1907), Nr. 3, p. 3—20.

*437. Bü. — Ausgrabungen in Kleinasien: Beil. Allg. Ztg. 1908, I, p. 373.

438. Buchenan-Rosenfeld. — Der neuerwählte Patriarch der katholischen Armenier [Rumelian]: Reichspost 6 (1899), Nr. 172, 30. Juli.

*439. Buck Carl Darling. — A sketch of the linguistic conditions of Chicago: Decennial Publ. of the Univ. of Chicago, First Ser. 6 (1904), p. 95—11 [Yiddish, Armenian, Gypsy, Arabic, Turkish].

*440. Buge W. und Friedrich E. — Archäologische Karte v. Kleinasien. 1:2,500,000, 32, 5x46 cm. Farber. M. 2 Nebenkarten u. anschl. Register. Halle, G. Sternkopf, 1899, VIII, p. 4, M. 3.—.
[Գրք. D. ggr. Bd. XXII (1899), p. 367 (A. O.).]

441. Bugge Sophus. — Armen. magil: Z. f. Arm. Phil. I (1903), p. 164—6.

442. — — [Biographie]: Beil. Allg. Ztg. 1907, III, p. 39. — Fornvännen 1907, p. 97. — Rev. arch. 10 (1907), p. 162 (Bröl M.). — BSLP 55 (XIV, 2, 1907), p. 232—234. — Nord Tidsskr. f. filol. 3 Række 16 (1907), p. 101—27 (Portr.) (Jönsson, Finnur, og Holger Pedersen). — Danske Studier 1907, p. 177—82 (Obrik Alex.).

443. — — Lykische Studien I «Հուլում» (Videnskabselskabets Skrifter. II Historisk-filosofisk klasse 1897, Nr. 7). Christiania, 1897, 8°, p. 91.

[Գրք. «ՀԱ», 1898, էջ 152 (Հ. Գ. Մ.) և 1907, № 4, 6: — LC 26 (1898), p. 1009 f.

444. — — Norges Indskrifter med de aeldre Runer ud givne for det Norske historiske Kildeskift fond ved —, Christiania 1905, 4°, p. 128.

445. — — Olympos [Deutungen aus dem Armenischen]: Album Kern 105—7.

446. — — Das Verhältnis der Etrusker zu den Indogermanen und der vorgriechischen Bevölkerung Kleinasien und Griechenlands. Sprachliche Untersuchungen. Herausg. v. Alf. Torp. Strassburg, J. Trübner, 1909, 8°, p. 241.

447. — — ՏԿ՝ Խնձոյն J. A.

448. Buicucul Gr. M. — Camenița sau cronica Armenilor din Polonia și Moldova. Traducere din limba Armeană, cu o notă de —, București, Carol Göbl, 1906, p. 16. Extras din „Convorbire Literară“ An. XL.

449. La Bulle de Monseigneur Ormanian 1899. 12°, p. 8.

*450. Büchner L. — Deutsche Forschungen in Kleinasien vor hundert Jahren: Beil. Allg. Ztg. 1903, II, p. 234—6.

451. Burckhardt A. — Armenisches: Byz. Zeit. 7 (1898), p. 260 f. [Արարատ, ամսագիր թիվ 4 քաղ. 7]

[ՀԱՄԱՆ. «ՀԱ», 1898, էջ 88:

452. — — Մանրագրություն A. Carrière:

Légende d'Abgar: Մոգ 6 (1897), p. 426—435.

453. — — ՏԿ՝ Des Stephanos von Taron:

454. Burgin G. B. — An armenian Wedding: Chamber's Journ. Edinb. 1896.

455. — — The Armenians at Home: Cassell's Family May. Lond. 1897.

*456. — — My visit to Armenia: Quiver. London 1897.

*457. Burkhardt Karl. — Zu Nemesius: Wiener Studien 1904, p. 212—221.

[Հայ. Խաղաղ. Նկարագրություն Հայաստանի:]

458. Burnaby Captain Fred. — On horseback through Asia Minor. With portrait and map. New edition. London, Marston and Comp., 1898, 8°, VIII, p. 864.

[Գրք. «ՀԱ», 1899, էջ 151 (Հ. Գ. Մ.):]

459. Bury J. B. — ՏԿ՝ Gibbon Edw., The history.

457a. Butler Alfr. J. — The Arab conquest of Egypt and the last thirty years of the Roman dominion. (Oxford, Clarendon Press., 1902. XXXIV, p. 564. 16 sh.

*460. Buxton, Charles-Roden. — Turkey in revolution. With 33 illustrations and a map. London, T. Fisher, 1909.

*461. Byron Lord. — Armenian exercises and poetry. Venedig, St. Laz., 1907, 16°, p. 148. Fr. 4.50.

462. C. F. — L'Interpellation sur l'Arménie: Journal des Débats 108 (1896), Nr. 309.

*463. C. K. — Armenierne i Kaukas: Dansk Tidsskrift 1906, p. 245—7.

*464. Caetani di Teano, Leone. — I popoli cristiani sottomessi ai Sassanidi: Bessarione II (1906), p. 233—54.

*465. Cahuet A. — La question d'Orient dans l'hist. contemporaine (1821—1905). Préface de Frédéric Passy. Paris, Djarric et Co., 1905, III, p. 543. Fr. 4.—.

[Գրք. Rev. des quest. hist. 77 (1906), p. 687 f. (P. Pisan).]

*466. Cabun Léon. — Introduction à l'histoire de l'Asie. Turcs et Mongols des origines à 1405. Paris: Colin et Cie., 1896. XVIII, p. 519.

[Գրք. Journ. des Minist. der Völkeraufkl. 1896, p. 366—384.

*467. Caleb Albert. — Les écoles d'Orient: Revue des deux mondes 1. Aug. et 15. Sept. 1909.

*468. Cantarian P. Samuel. — Dictionnaire franç.-arm.-turc. Venise, St. Lazare, 1910, 8°, p. 1472. Fr. 6.—.

469. Cardashian Vahan. — The Ottoman empire of the twentieth century. Albany N. J. 1908, 8°, XIII, pp. 195. (Portr.-ill.) 1 sh.

370. Carey Edward F. — The Awakening of Turkey: Armenia (New-York) 4 (1910), Nr. 7, p. 8—9.

471. Carlier Mme. Émile. — Au milieu des Massacres. Journal de la femme d'un Consul de France en Arménie. Paris, Juven, 1903, 8°, p. 156. Fr. 1.50.

[ՀԱՄԱՆ. Reichspost 1903, 25. Jänner.]

*472. Caro Georg. — Genna und die Mächte am Mittelmeer (1257—1311). Ein Beitrag zur Geschichte des 13. Jahrh. 2 Bde. Halle, 1895—1899, 8°, 414, pp. 471.

[Գրք. Byz. Zeit. 9 (1900), p. 548—9 (H. von Hirsch-Gereuth).]

(Հարմարեցրել)

Հ. Գ. ՓԵՐՍԱՊԵՆՆ

ՀԱՐԱՏԱՐԱՐՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱՆԱՆՈՒՄ ԽՐԱԿԱՆԻ Դ. ԲԱՓԱՆԻ Կ. ՊԱՐԱՆԵՆԻ

ՎԵՆԵՆԱ, ՄԻԻԵՐԵՆԵՆ ԳՐԱՐԱՆ